

Incipiunt capitula libri: xiiij.

- i. ◀ De lapsu p̄moꝝ hoīm p̄ que ē extracta mortalitas.
- ii. ◀ De ea morte q̄ aīe sp̄ victure v̄tūq; accidē p̄t: et ea cui cozpus obnoxū est
- iii. ◀ V̄trū moꝝ q̄ p̄ peccatū p̄m̄oꝝ hoīm in omes homines p̄trāsht etiā sc̄is pena pecc̄i sit.
- iiii. ◀ Cur ab h̄is qui p̄ gr̄am resignatiōis sūt absoluti a peccato: nō auferat̄ moꝝ id ē pena peccati.
- v. ◀ Q̄d sic iniqui male v̄tūtur lege q̄ bona est: ita iusti b̄n v̄tūtur morte q̄ mala est.
- vi. ◀ De ḡn̄alis mortis malo: quo anime et cozporis societ̄as se paratur
- vii. ◀ De morte quam nō regnati p̄ xp̄i ōfessionē suscipiūt.
- viii. ◀ Q̄d i sanctis p̄me mortis p̄ veritate suscep̄o: secūde sit mortis absolucō
- ix. ◀ Tempus mortis quo vite sensus aufertur: in morientib; an in mortuis esse dicēdū ē.
- x. ◀ De vita mortaliū q̄ moꝝ potius q̄ vita dicenda ē.
- xi. ◀ An quisq; sil et viuēs possit ēē et mortuus.
- xii. ◀ Quam mortē p̄mis hoīb; deus si mandatū eius trāsgrederentur fūcit ōm̄n̄atus.
- xiii. ◀ Preuaricacō p̄moꝝ hoīm quam p̄mam senserit penam.
- xiiii. ◀ Qualis hō sit factus a deo: et in quam sortē deciderit sue v̄lūtatis arbitrio.
- xv. ◀ Q̄d adam peccās p̄ius reliquerit deū q̄ reliquētur a deo: et primam fuisse aīe mortē a deo recessisse.
- xvi. ◀ De p̄his qui sepa.ōnē a coz-

poꝝe non putant esse penalem cū plato inducat sūmū deū minorib; p̄mittētem: q̄ nunq̄ sint cozpib; exuēdi

xvii. ◀ Cōtra eos qui asserūt terre: na cozpa incoꝝruptibilia fieri eterna nō posse

xviii. ◀ De terreis cozpib; q̄ phi firmant in celestib; ēē nō posse: q̄ qd terrnū ē naturali pōdē vocetur ad terram

xix. ◀ Cōtra eoz doḡta: q̄ p̄mos hoīes si nō peccassent imortales futuros fuisse nō credunt

xx. ◀ Q̄d caro sanctor; q̄ nūc req̄scit i sp̄: i meliorē recupanda sit q̄litate: q̄ fuit p̄moꝝ hoīm an p̄c̄m

xxi. ◀ De paradiso in quo p̄mi hoīes fuerat: q̄ recte possit significacōe eius spirituale aliqd in intelligi: salu a veritate narra-

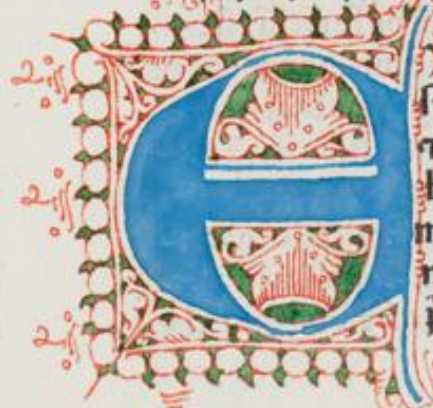
xxii. ◀ De cozpib; sanctor; post resurrectōnē: q̄ sic spiritalia erūt ut nō in spiritū caro vertatur

xxiii. ◀ Quid intelligēdū sit de cozpoꝝe aīali: et de cozpe spiritali ut qui moriuntur in adam: q̄ vero viuificant̄ in xp̄o

xxiiii. ◀ Qualr accipienda sit vel illa insufflatio i q̄ p̄mus hō factus ē i aīa viuēte vel illa quam dominus fecit dicēs accipite spiritum sanctū

Explicūt capitula libri: xiiij.

Incipit liber: xiiij. ◀ Ca. i.

Expeditis de nostri seculi exortu. et de imitio ḡnis humani difficultis questioibus: nūc iam de lapsu p̄mi hominis mo-

primorum hominum et de origine ac propagatione
mortis humane disputacione a nobis
instituta rerum ordo deponat. Non enim
eo modo quo angelos condiderat deus
homines: ut etiam si peccassent mori omnino
non possent: sed ita ut perfectos obedi-
entiae munere siue interuentu. mortis ange-
lica immortalitas et beata eternitas
sequatur: inobedientes autem mors ple-
teret damnacione iustissima: quod etiam
libro in superiore iam diximus. **Ca. ij.**
Sed de ipso genere mortis video
mihi paulo diligentius differendum.
Quamuis enim anima humana veraciter
immortalis prohibeatur: habet tamen
quandam etiam ipsa mortem suam. Nam ideo
dicitur immortalis. quoniam quodam qua-
tulocumque non desinit vivere atque sentire
corpus autem ideo mortale quoniam deserit
omni vita potest: nec per seipsum aliquatenus
vivit: mors igitur anime fit cum ea
deserit deus: sicut corporis cum id deserit
anima. Ergo utriusque rei id est totius
hominis mors est cum anima a deo deserta
deserit corpus. Ita enim nec ex deo vivit
ipsa: nec corpus ex ipsa. Quisquam autem
totius hominis mortem illa sequitur:
quam secundam mortem divinum eloquium ap-
pellat auctoritas. Hanc salvator signifi-
ficavit ubi ait. **Eum timete qui habet potestatem
corpus et animam perdere in gehennam.** Quod
cum animam non fiat quod cum anima corpori sic fuerit co-
pulata ut nulla direptione separaretur:
mirum videri potest quod corpus ea mor-
te dicatur occidi quod non anima deseritur. sed
animatum sentiensque cruciatur. Nam in il-
la pena ultima ac sempiterna de qua
suo loco diligentius differendum est: re-
cte mors anime dicitur quod non vivit ex
deo. Mors autem corporis quoniam modo: cum
vivat ex anima. Non enim aliter potest ipsa cor-
poralia quod post resurrectionem futura sunt sen-
tiente tormentata. An quod vita quilibetque ali-
quod bonum est dolor autem malum: ideo nec
vivere corpus dicendum est. in quo anima

non vivere causa est sed dolendi. Vivit ita-
que ex deo: cum vivit bene. Non enim potest
bene vivere: nisi deo in se operante quod bo-
num est. Vivit autem corpus ex anima. cum
anima vivit in corpore: seu vivat ipsa seu non
vivat ex deo. Impiorum namque in cor-
poribus vita non animarum sed corporum vita est:
quam possunt eis anime etiam mortue
hoc est deo deserte. quatuor locumque propria vi-
ta ex qua etiam immortales sunt non
desistere offerre. Verum in damnacione
novissima quoniam homo sentiens non desi-
nat. tamen quod sensus ipse nec voluptate su-
avis nec quiete salubris. sed dolore pe-
nalis est: non immerito mors potius est
appellata quam vita. Ideo autem secunda: qui-
a post illam primam est quod fit coherendum direm-
ptio naturarum: siue dei et anime. siue
anime et corporis. De prima igitur corporis
morte dici potest: quod bonis bona fit: et
malis mala. Secunda vero sine dubio
sicut nullorum bonorum est: ita nulli bona.

Non enim dissimulandum. **Ca. iij.**
Quid nascatur questio. utrum reuera
mors qua sepantur anima et corpus bo-
nis sit bona: quod si ita est: quomodo poterit ob-
tinere quod ipsa etiam sit pena peccati. Hanc
enim primi homines nisi peccassent: et per-
pessi utique non fuissent. Quo igitur pa-
cto bona esse possit bonis: quod accidere
non possit nisi malis. Sed rursus si non ni-
si malis possit accidere: non deberet bona
bonis esse. sed nulla. Cur enim esset vlla pe-
na: in quibus non essent vlla puniendae. Qua
propter fatendum est. primos quidem homines ita
fuisse institutos. ut si non peccassent
nullum mortis experirentur genus: sed
eosdem primos peccatores ita fuisse mor-
te multatos. ut etiam quicquid eorum stir-
pe esset exortum. eadem pena teneretur ob-
noxium. Non enim aliud ex eis quod quod ip-
si fuerat nasceretur pro magnitudine quod
pro culpe illius damnacionem mutavit na-
turam in peius: ut penam precessit in peccatis
tibus hominibus primis: etiam naturaliter

sequetur in nascentibus ceteris. Neque enim ita homo ex homine: sic homo ex puluere. Puluis namque homini faciendo materies fuit: homo autem homini gignendo parēs. Proinde quod est terra non hoc est caro: quoniam ex terra facta sit caro. Quod est autem parēs homo: hoc est et per les homo. In primo igitur homine per feminam in progem transiturum unius generis humani fuit: quoniam illa coniugii copula diuinam sententiam suae damnationis excepit. Et quod homo factus est non cum crearetur sed cum peccaret et puniretur: hoc genuit quantum quod deus attingit ad peccati originem et mortis. Non enim ad infantilem habitudinem et infirmitatem animi et corporis quam videmus in puulis vel peccato vel pena ille redactus est. quem deus voluit esse tamquam pro mordacia catulorum: quorum parentes in bestiale vitam mortemque decebat: sic enim scriptum est homo in honore cum esset non intellexit. operatus est pecoribus non intelligentibus et similis factus est illis: nisi quod infantes infirmiores etiam ceruimus in usu motuque membrorum. et sensu appetendi atque vitandi. quae sunt tenerrimi fetus animalium: tamquam se tanto attollat excellentius supra cetera animalia vis humana. quam magis impetum suum velut sagitta cum arcu extenditur retrorsum reducta distulit. Non ergo ad ista infantilia rudimenta presumptioe illicita et damnatione iusta lapsus et impulsus est primus homo: sed haec actenus in eo natura humana viciata atque mutata est. ut repugnante pateretur in membris inobedientiam concupiscendi. et obstringeretur necessitate moriendi: atque ita id quod vicio penaque factus est id est obnoxios peccato mortisque generaret: a quo peccati vinculo si per mediatoris christi gratiam soluantur infantes. hanc solam mortem prope possunt. quam animam se iungit a corpore: in secundam vero illam sine fine penalem liberati a peccati obligatione non

trahantur. **Ca. viii.**

Siquē vero mouet cur vel ipsam patiatur. si ipsa peccati pena est quoniam per gratiam reatus aboletur: iam ista questio in alio nostro opere quod scripsimus de baptismo puulorum tractata est ac soluta. ubi dicitur. ad hoc relinquitur aie exprimitur separacionis a corpore. quoniam ablato iam criminis nexu: quoniam si regnacōnis sacramentū continuo sequitur immortalitas corporis ipsa fides eneruaretur: quoniam tunc est fides. quoniam expectatur in spe. quod in re nondum videtur. fidei autem robore atque certamine in maioribus duntaxat etatibus etiam mortis fuerat superandus timor: quod in sanctis martiribus maxime emittit. Cuius profecto certaminis esset nulla victoria. nulla gloria: quia nec ipsum omnino possit esse certamen: si post lauacrum regnacōnis iam sancti non possent mortem prope corporalem. Cum paruulis autem baptizandis quis non ad christi gratiam propterea potius curreret. ne a corpore soluētur? Atque ita non inuisibili primo probaretur fides: sed iam nec fides esset: contestim sui operis querendo et sumendo mercedem. Nunc vero maiore et mirabiliore gratia saluatoris. in usus iusticie peccati pena ouersa est. Tunc enim dictum est homini. morieris si peccaueris: nunc dicitur martiri: morere ne pecces. Tunc dictum est. si mandatum transgressi fueritis morte moriemini: nunc dicitur: si mortem recusaueritis mandatum transgrediemini. Quod tunc timendum fuerat ut non peccaretur nunc suscipiendum est ne peccetur. Sic per ineffabilem dei misericordiam et ipsa pena viciorum transit in armam virtutis: et fit iusti meritum. etiam supplicium peccatoris. Tunc enim mors est adquisita peccato: nunc impletur iusticia moriendo. Verum hoc in sanctis martiribus quibus alterutrum a persecutore proponitur: ut aut deserat fidem aut sufferat mortem. Iusti enim maluit credendo prope: quod sunt primi iniqui non credendo

ipelli. Nisi enim peccassent illi non morte
rentur: peccabunt autem isti nisi moriantur
Mortui sunt ergo illi quia peccauerunt: non
peccat isti quia moriuntur. factum est pro illo-
rum culpa ut veniretur in penam: sit per
istorum penam. ne veniatur in culpa: non
quia mors bonum aliquod facta est quam antea
malum fuit: sed tamen deus fidei prestavit
gratiam: ut mors quam vite stat esse contra-
ria instrumentum fieret per quod transiret

Pad vitam **Ca. v.**
Plus cum vellet ostendere quantum
peccatum gratia non subueniente ad no-
cendum valeret: etiam ipsam legem quam prohi-
betur peccatum non dubitavit dicere virtus
esse peccati. Aculeus inquit mortis peccatum
est: virtus autem peccati lex. Veilissime omnino
Auguet enim prohibitio desiderium operis illi-
citi: quoniam iusticia non sic diligitur: ut pec-
candi cupiditas eius delectatione vici-
catur. Ut autem diligatur et delectet
vera iusticia: non nisi diuina subuenit
gratia. Sed ne propterea lex putaretur
malum. quoniam virtus est dicta peccati: de
o ipse alio loco versans huiusmodi que-
stionem: itaque inquit lex quidem sancta:
et mandatum sanctum. et iustum et bonum
Quod ergo bonum est inquit: michi fa-
ctum est mors? Absit. Sed peccatum ut appa-
reat peccatum pro bonum michi operatum est
mortem: ut fiat super modum peccatis pec-
catum pro mandato. Super modum dixit
quia etiam per uariationem additur: cum peccandi
aucta libidine etiam lex ipsa ostenditur
Cur hoc commemorandum putauimus?
Quia scilicet sicut lex non est malum quoniam au-
get peccantium occupacionem: ita nec
mors bonum est quando auget patientium
gloriam: cum vel illa pro iniquitate deserit et
efficit per uariationem: vel ista pro veritate
suscipitur et efficit martires. Ac pro hoc
lex quidem bona. quia prohibitio est peccati:
mors autem mala: stipendium est peccati.
Sed quemadmodum iniusticia male veni-
tur non tantum malis sed etiam bonis: ita iusti-

cia bene non tantum bonis sed etiam malis.
Hinc fit ut et mali male legentur
quoniam sit lex bonum: et boni bene moriantur:
quoniam mors sit malum. **Ca. vi.**

Quapropter quod attinet ad cor-
poris mortem id est separationem anime a
corpore cum ea patiuntur qui morientes appel-
lantur: nulli bona est. Habet enim asperum
sensum et contra naturam. vis ipsa quam virtus
quod duellitur quod fuerat in viuente diu-
ctum atque osertum quod diu moratur: donec
omnis adimatur sensus. qui ex ipso me-
rat anime carnisque complexu. Quam totam
molestiam nonnunquam vnus ictus corporis
vel anime raptus intercipit: nec eam
sentiri pueniente celeritate permittit.
Quicquid tamen illud est in morientibus quod
cum graui sensu admittit sensum: pie fide-
literque tolerando auget meritum patientie.
non aufert vocabulum pene: ita cum ex ho-
minis premi perpetua pagine perculdu-
bio sit mors pena nascentis. tamen si pro pi-
etate iusticiaque pendatur fit gloria re-
nascens. Et cum sit mors peccati retribucio
aliquando impetrat. ut nichil retribu-
atur peccato. **Ca. vii.**

Nam quicumque etiam non precepto re-
gnacionis lauaero pro christi confessi-
one moriuntur: tamen eis valet ad dimittenda
peccata quantum si abluentur sacro fon-
te baptismatis. Qui enim dixit nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non
intrabit in regnum celorum alia sententia
istos exceptos fecit: ubi non minus
generaliter dixit. Qui me confessus fuerit
coram hominibus confitebor: et ego cum coram
patre meo qui in celis est: et alio loco: qui
perdidit animam suam propter me: inueniet
eam. Hinc est quod scriptum est: preciosa in con-
specu domini mors sanctorum eius. Quid
enim preciosius quam mors pro qua fit ut de-
lecta omnia dimittantur: et merita cumu-
latius augetur? Neque enim tantum sunt
meriti. qui cum mortem deferre non pos-
sent baptisati sunt delectisque omnibus

peccatis ex hac vita migrarunt: quanti
sunt hi qui mortem cum possent ideo
non distulerunt. quia maluerunt christum
ostendendo finire vitam: quam cum negando ad
eius baptismum peruenire. Quod utique si fe-
cissent: etiam hoc eis in illo lauacro
dimitteretur quod timore mortis nega-
uerant christum: in quo lauacro et illis fa-
cimur tam immane dimissum est: quam occi-
derit christum. Sed quoniam sine abundantia gratia
spiritus illius qui ubi vult spirat tantum
christum amare possent: ut eum in tanto vite
discrimine sub tanta spe venie negare
non possunt. Mors igitur preciosa san-
ctorum quibus cum tanta gratia est premissa et pro-
rogata mors christi: ut ad eum adquiren-
dum suam non cumtarentur impendere: in eos
vltus redactum esse monstravit. quod ad
penam peccantis antea fuerat constitutum
ut inde iusticie fructus vberior nas-
ceretur. Mors ergo non ideo bonum
videri debet quia in tantam utilitatem non
virescit sed divina opitulacione conuersa est:
ut que tunc menienda proposita est ne pec-
catum committeretur. nunc suscipiendo pro-
ponitur ut peccatum non committatur: commissum
que deleatur: magneque victoriae debita
iusticie palma reddatur. ¶ Ca. viij.

Sed diligentius consideremus:
etiam cum quisque pro veritate fide-
liter et laudabiliter moritur: mors ca-
uetur. Ideo quippe aliquando deus suscipi-
tur ne tota contingat: et secunda insuper
que nunquam finitur accedat. Susci-
pitur enim anime a corpore separacione deo
ab anima separato etiam ipsa sepelitur
a corpore ac sic totius hominis prima
morte completa. secunda excipitur sem-
piterna. Quocirca mors quidem ut di-
xi cum eam morientes patiuntur. cumque
in eis ut moriantur facit. nemini bona
est: sed laudabiliter toleratur pro tenen-
do vel adipiscendo bono. Cum vero in
ea sunt qui iam mortui nuncupantur: non
absurde dicitur. et malis mala: et bo-

nis bona. In requie sunt enim anime piarum a
corpore separate. impiorum autem penas luunt
donec istarum ad eternam vitam: illarum
vero ad eternam mortem. que secunda dicitur
corpore reuiuiscant. ¶ Ca. ix.

Sed id tempus quo anime a cor-
pore separate aut in bonis sunt
aut in malis. utrum post mortem potius
an in morte dicendum est. Si enim post
mortem est: iam non ipsa mors que transacta
atque preterita est: sed post eam vita presens
anime bona aut mala est. Mors autem tunc
eis mala erat quoniam erat hoc est quando
eam patiebantur cum morerentur quoniam
gravis et molestus eius merat sensus
quo malo bene utitur boni. Peracta
autem mors quoniam modo vel bona vel
mala est que iam non est. Porro si adhuc
diligentius attendamus. nec illa mors
esse apparebit: cuius graue ac molestum
in morientibus diximus sensum. Quoad
enim sentiunt adhuc utique viuunt: et si
adhuc viuunt ante mortem quam in mor-
te potius esse dicendi sunt: quia illa cum ve-
nit aufert omnem corporis sensum qui
ea propinquate molestus est: ac pro hoc
quomodo morientes dicamus eos qui
non dum sunt mortui. sed imminente mor-
te iam extrema et mortifera afflictione
iactantur explicare difficile est. etiam si
recte isti appellantur morientes: quia cum
mors que iam impedit aduenerit: non mo-
rientes sed mortui nuncupantur. Nullus
est ergo moriens nisi viuens: quoniam
cum in tanta est extremitate vite in qua
ta sunt quos agere animam dicimus:
profecto qui non dum anima caruit adhuc
vuit. Idem ipse igitur simul et moriens
est et viuens: sed morti accedens vita ce-
des. Adhuc tamen in vita quia inest ani-
ma corpori: non dum autem in morte quia
non dum recessit a corpore. Sed cum abes-
serit nec tunc in morte sed post mortem
potius erit quando sit in morte quis
dixerit. Nam neque vllus moriens erit

Nunquā ergo moriēs. id ē in morte esse op̄benditur. Ita etiā in trāscursu tēporū queitur presens nec inuenitur quia sine vllō spacio ē p̄ qd̄ trāsitur ex futuro in preteritū. Rōne ergo vidēdū ē. ne ista racōe mors corpis nulla eē dicatur. Si enī ē: qm̄ ē que in illo qm̄ quā vllus esse nō potest qm̄ quidem si viuitur adhuc nō ē. quia hoc ante mortē ē nō in morte: si autem viuere iam cessatū ē. iā nō ē. quia q̄ hoc post mortē ē nō in morte. Sed rursus si nulla mors est ante qd̄ vel post qd̄: quid est q̄ dicitur an̄ mortem vel post mortē. Et hoc inamiter dicitur si mors nulla est. Atq; vtiā in paradiso bene viuendo egissemus: ut reuera mors nulla esset. Nūc aut̄ nō solum ē. verum etiā tā molesta est: ut nec vlla explicari locucōne possit: nec vlla ratione vitari. Loq̄mur ergo scdm̄ cōsuetudinē: non enī aliter debemus. Et dicamus an̄ mortem. priusq̄ mors accedat: sic sc̄ptū ē. Ante mortē nō laudes hōiem quēquā. Dicamus etiā postq̄ acciderit: post mortem illius vel illius factū ē illud et illud. Dicamus et p̄nti tpe. ut possumus velut cum ita loq̄mur moriens ille testatus est. et illis atq; illis illud atq; illud moriens dereliquit: q̄uis hoc quisq̄ nisi viuis oīno facē non possit: et potius hoc an̄ mortē fecerit non in morte. Loq̄mur etiā sicut loquitur sc̄ptura dīma: que mortuos q̄ nō post mortē s̄ in morte esse nō dubitat dicere. Vnde est enī illud. qm̄ nō ē in morte qui memor fit tui. Donec enī reuiuiscant recte eē dicitur i morte sicut in somno esse quisq; donec euigilet dicitur. q̄uis i somno positos dicamus dormiētes nec tamē eo mō possumus dicere eos q̄ iā sunt mortui moriētes. Nō enī adhuc moriunt̄. q̄ quantum atinet ad corpis mortem de qua nūc differimus. iam sūt a

corpe separati. Sed hoc est qd̄ dixi explicari aliqua racōne nō posse quo nam mō vel moriētes dicatur viuere: vel iam mortui etiā post mortē adhuc esse dicantur in morte. Quō enī post mortē si adhuc in morte: p̄ntim cū eos nec moriētes dicamus. eos sic q̄ i somno sūt dicimus dormiētes. et q̄ in languore lāguētes. et q̄ in dolo ē vtiq; dolētes et q̄ in vita viuentes. At vero mortui p̄usquā resurgāt esse dicuntur in morte: nec tamen possunt moriētes appellari. Vnde nō inopportune neq; incongrue arbitror accidisse. et si non humana industria iudicio fortasse diuino: ut hoc v̄bum qd̄ est moritur in latina lingua nec grāmatici declināre potuerint: ea regula qua cetera talia declinātur. Nāq; ab eo qd̄ est oritur sit v̄bū t̄pis p̄teriti ornis ē: et si q̄ similia sunt q̄ p̄ t̄pis p̄teriti p̄cipia declinātur. Ab eo vero qd̄ ē moritur si queramus p̄teriti t̄pis v̄bū responderi a selet mortuus ē: u. litera geminata. Sic enī dicitur mortuus: quō fatuus. arduus. carduus. cōspiciuus. et si q̄ similia q̄ nō sūt p̄teriti temporis. s̄ qm̄ nomina sunt sine tpe declinātur. Illud quasi ut declinetur qd̄ declinari nō potest p̄ p̄cipio p̄teriti temporis nomē ponitur. Cōueniēter itaq; factum est: ut quēadmodū id quod significat non p̄t agendo: ita ipsū v̄bum loquēdo non possit declinari. Agi tñ potest in adiutorio gr̄tie redemptōis nostrī. ut saltē sc̄d̄ a mortē declināre possimus. Illa est enī grauior et oīm maloz pessima q̄ non sit separacōe anime et corpis: s̄ in eternam penam potius vtriusq; cōplexu. Vbi e contrario nō erunt homines an̄ mortē atq; post mortē s̄ semp̄ in morte: ac per hoc nūquā viuetes nunquā mortui s̄ sine fine moriētes. Nunquā enī hominē prius ē in morte: q̄ vbi erit

in oēs ipsa sine morte. ¶ Ca. xij.

Quoniam ergo requiritur quā mor-
te deus p̄mis hominib; fuit omnia-
nus. si ab eo mandatū trāsgredētur
acceptum nec obediētiā custodirent
vtrū anime et corporis. an totius ho-
minis. an illam q̄ sc̄da dicitur: respon-
dēdum ē omnis. Prima enī cōstat ex
duab; sc̄da ex omnib; tota. Sic enī
vniūsa terra ex multis terris: vniūsa
eccl̄ia ex multis oīstat eccl̄iis. sic vni-
ūsa mors ex omnib;: qm̄ p̄ma cōstat
ex duab; vna anime altera cor-
poris. ut sit p̄ma totius hominis mors. cū aīa
sine deo. et sine corpore ad tēpus pena su-
it: sc̄da vero vbi aīa sine deo. cū corpo-
re penas luit eternas. Quādo ergo
dixit dñs p̄mo illi hōi quē i paradiso
cōstitueat. de cibo vnto q̄cūq; die ede-
ritis ex illo morte moriemini: nō tā-
tū p̄me mortis p̄tem p̄orē vbi anima p̄-
uatur deo. nec tm̄ posteriorē vbi cor-
pus priuatur anima. nec solū ipsam
totā p̄mā. vbi aīa a deo et a corpore
separata punitur: s; quicquid mortis
ē vsq; ad nouissimā que sc̄da dicitur.
et qua ē nulla posterior. omnia cō illa

complexa est. ¶ Ca. xij.
Nam postea q̄ p̄ceptū facta trā-
gressio ē oīfestim grā deserere d̄ma. de
corporū suoz nuditate fusi sūt. Vn̄
etiā folijs ficulneis que forte a p̄turba-
tis p̄ma opta sūt. pudenda texerūt: q̄
prius eadem mēbra erāt: s; pudēda
nō erāt. Senserunt ergo nouū motū
inobediētis carnis sue: tāq̄ recipro-
cam penā inobediētis sue. Tāquāpe
aīa libertate in p̄uersū p̄pria delecta-
ta. et deo dedignata fuit. p̄stmo cor-
poris fuitio delituebat: et q̄ supio-
rē dominū suo arbitrio deseruerat in-
feriorē famulū. ad suū arbitriū nō te-
nebat: nec oīmo hēbat subditā car-
nē sic semp h̄re potuiss; si deo subdi-
ta ipsa māhiss;. Tūc ergo cepit caro cō-

cupiscere adūsus sp̄m: cū q̄ cōtroli-
fā nati sumus trahentes originē mor-
tis in membris nr̄is viciataq; natura
cōtencōnē eius sine victoria de p̄ma p̄-
uacōne gestantes. ¶ Ca. xij.

Deus enī creauit hominē rectū.
Naturaz auctor. nō vtiq; vicio-
rū: s; sponte dep̄uatus iuste q; damna-
tus. dep̄uatos damnatosq; ḡn̄ant
Oīnes enī sumus in illo vno. qm̄ oīf
sumus ille vnus. q̄ p̄ femmā lapsus ē
in peccatū: q̄ de illo est facta aīa pecca-
tum. Nōdū erat nobis sigillatim cre-
ata et distributa forma in q̄ singuli vi-
ueremus: s; iā erat natura semialis ex
qua p̄pagaremur: q̄ sol; p̄pter pecca-
tū viciata. et viculo mortis obstricta
iuste q; damnata. non alterius cōdi-
tionis homo ex homine nasceretur.
Ac p̄ hoc liberi arbitrii malo vsu seri-
es huius calamitatis exorta ē: que
hūanū genus origine dep̄uata ve-
lut radice corrupta. vsq; ad secunde
mortis exitū q̄ nō habet finē: solis ex-
ceptis qui p̄ dei gr̄tiā liberantur mi-
seriaz onexione p̄ducit. ¶ Ca. xv.

Quāobrem etiā si i eo qd̄ dictū
ē morte moriemini. qm̄ nō ē di-
ctū mortib;. eam solā intelligamus q̄
fit cū anima deseritur sua vita. qd̄ illi
deus est: nō enī desita ē vt deserēt. s; vt
desereretur deseruit: ad malū quippe
eius prior est voluntas eius: ad bonū
vero eius p̄or ē voluntas creatoris eius
sue vt eā faceret q̄ nulla erat. siue vt
reficiat q̄ lapsa per erat: etiā si hāc in-
telligamus deū denunciasse mortē in
eo qd̄ ait. q̄ die ederitis ex illo morte
moriemini. tāq̄ dicēt. q̄ die deserueritis
me p̄ obediētiā. deserā vos p̄ iusticiā:
p̄fecto i ea morte etiā cetera denūcia-
te sūt q̄ p̄culdubio fuerāt secutūe. Nā
in eo q̄ inobediens motus i carne aīe
inobediētis exortus est p̄pter quē pu-
dēda texerūt: sensa est mors vna i qua

deseruit animā deus. Ea significata ē
 v̄bis eius q̄n timore demētī. sese ab-
 scendenti homini dixit adā vbi es: nō
 vtiq̄ ignorādo q̄rēs. s̄ i crepādo am-
 monēs. ut attēderet vbi eēt i q̄ deus nō
 esset. Cū vero corpus anima ip̄a dese-
 ruit etate corruptum et senectute se-
 ctū. venit in experimētum mōis altera
 de qua deus peccatū adhuc puniens
 homini dixerat. terra es. et in terram
 ibis: ut ex hijs duabz mōis illa prima
 q̄ totius hominis est opleretur: quam
 secunda in vltimo sequitur. nisi hō per
 gratiā liberetur. Neq̄ enim corpus qd̄
 de terra ē rediret in terrā nisi sua mor-
 te: q̄ illi accidit cum deseritur sua vita
 id est anima. Vnde cōstat inter xp̄i-
 anos veraciter catholicā tenētes fidē
 etiā ipsam nob̄ corpis mortē. nō lege-
 natū ē q̄ nullā mortē homini deus fecit
 s̄ merito inflictā esse peccati: qm̄ pec-
 catū v̄dicās deus dixit homi in quo
 tūc om̄s eram: terra es et i terrā ibis.
Sed phi cōtra quoz **Ca. xvij**
 calumnias defendimus ciuitatē
 dei hoc ē eius ecclesiā. sapiēter sibi vi-
 dentur irridere. q̄ dicimus anime de
 corpōe sepacōnē. inter penas eius eē
 deputā dā: q̄ videlz eius p̄fectā b̄niti-
 dinē tūc illi fieri existimāt cū om̄i cor-
 pore prorsus exuta. ad deū simplex et
 sola et quodamō nuda redierit. S̄bi
 si nichil quo ista refellētur opinio m̄
 eoz liteis muemirē oposuit nichil di-
 sputādū eēt ex quo demonstrarē nō
 corpus esse anime s̄ corruptibile cor-
 pus onerosū. Vnde illud ē qd̄ de scri-
 pturis nr̄is in sup̄iori libro o memo-
 rauimus. Corpus enī corruptibile ag-
 grauatur aiā: addēdo vtiq̄ corrupti-
 bile nō q̄licumq̄ corpōe. sed quale fa-
 ctū ē ex peccato: sequēte v̄m dicta ani-
 mā p̄hibuit aggrauari: qd̄ etiā si nō
 addidisset nichil aliud intelligē debē-
 mus. Sed cū aptissime plato deos a

sūmo deo factos habere immortalia
 corpora p̄dicet. eisq̄ ip̄sū deū a quo
 facti sūt inducat p̄ magno beneficio
 pollicentē. q̄ in eternū cū suis corpo-
 ribz p̄manebūt nec ab eis vlla morte
 soluetur: qd̄ ē q̄ isti ad exagitādā
 xp̄ianā fidem fingūt senesciē qd̄ sa-
 unt aut etiā sibi repugnātes adūsus
 seip̄os malūt dicere dū nobis nō de-
 fināt tradicere. Nemp̄ plato in h̄c
 v̄ba sūt sicut ea cicerō in latino v̄tit:
 q̄bz inducit sūmū deū deos quos fe-
 cit alloq̄ntē et dicētē. Vos q̄ meo satu-
 orti estis attēdite: quoz operum ego
 parēs effectoz q̄ sim. Hec sūt indisso-
 lubilia meo nutu q̄ q̄ om̄e colligatur
 solui p̄t. S̄ haud q̄ q̄ bonū ē: racōne
 iunctū dissoluē velle. S̄ qm̄ orti estis
 immortales vos quidē esse et indisso-
 lubiles nō potestis. Nūq̄ tñ dissolue-
 mini. neq̄ vos vlla mortis fata p̄imē-
 nec eēt valētiora q̄ o s̄ilium meum: q̄
 maius est v̄m culū ad p̄petuitatem ve-
 strā q̄ illa quibz estis cū gignebami-
 ni colligati. Ecce deos plato dicit et
 corpōis animeq̄ colligacōne morta-
 les: et tñ immortales dei a q̄ facti sūt
 volūtate atq̄ s̄ilio. Si autē anime pe-
 na est in qualicūq̄ corpōe colligari.
 qd̄ ē q̄ eos aliquoties deus tāq̄ solli-
 citos ne forte moriantur. id ē dissoluā-
 tur a corpōe de sua facit immortalita-
 te securos: nō p̄pter eoz naturā. q̄ sit
 compacta nō simplex. s̄ p̄pter suam
 multissimā volūtātē: qua potēs ē fa-
 cere. vt nec orta occidant. nec nexa
 soluātur. s̄ in corruptibiliter p̄seuēt.
 Et hoc quidē vtrū plato verum de si-
 deibz dicat: alia questio ē. Neq̄ enī ei
 cōtinuo cōcedēdū ē globos istos lu-
 mmū siue orbiculos. luce corporea su-
 p̄ terrā. seu die seu nocte fulgētes. suis
 quibusdā p̄p̄rijs animis viuere eisq̄
 intellectualibz et beatis: qd̄ etiā de ip̄s
 so v̄mūso mūdo tāq̄ vno aiāli maxio

quo cūcta cetera dīnēntur animalia
mīstāter affirmat: sed hoc vt dixi alia
questio ē: quā nūc discutiēdam nō su-
scipimus. Hoc tñ contra istos ome-
morandū putauī q̄ se platonicos vo-
cari vel eē gloriātur. cuius supbia no-
mīs erubescūt eē xpīam. ne omīe illis
cū vulgo vocabulū vilefaciat pillea-
toꝝ tātomagis inflatā q̄ntomagis
exiguam paucitatē: et quēntes quid
in doctrina xpīana reprehendāt exa-
gitāt eternitatē corpōꝝ tāquā hoc
sūt inter se otriaria. vt q̄ bñtudīnē q̄-
ramus. et eam semper eē velimus ī cor-
pore velut erumoso vinculo colliga-
tam: cū eoz auctor et magister plato
donū a deo summo dijs ab illo factis
dicat eē cessum. ne aliqñ moriātur id
ē a corpōꝝ quibꝫ eos cōnexuit dis-

Qsoluantur. **Ca. xvij.**
Ontēdunt etiam isti terrestria
corpōꝝa sempiterna eē nō posse: cum
ipsam vniūsam terrā dei sui nō quidē
sūmi s; tñ magni. id est totius huius
mūdi membrū in medio positū et sem-
piternū esse nō dubitent. Cū ergo de-
us ille sūmus fecerit eis alterū quem
putāt. deū id est istū mūdi: ceteris dijs
qui infra eum sūt preferendum. eun-
demq; esse existimant animatē ani-
ma salz sicut asserūt racōnali vel intel-
lucūali. in tā magna mole corpōꝝ eius
inclusa ipsiusq; corpōꝝis tanq̄ mēbra
locis suis posita atq; digesta. quatu-
or constituit elemēta. quoz iuncturam
ne vnq̄ deus eoz tam magnus mori-
atur. indissolubilem ac sempiternam
velint: qd cāe ē. vt ī corpōꝝe maioris ac-
mimātis tanq̄ mediū membrū eterna
sit terra. et alioꝝ animātū terrestriū
corpōꝝa si deus sicut illud velit eterna
esse nō possint. H; terre inquit ter-
ra reddenda ē: vñ animalū terrestri-
um sūpta sūt corpōꝝa. Ex quo fit mō-
unt vt ea sit necesse dissolui et mori: et

eo mō terre stabili ac sempiternē vn-
fuerāt sūpta restitui. Si quis hoc etiā
de igne similiter affirmet et dicat red-
denda eē vniūsa igni corpōꝝa. q̄ in de-
sumpta sūt. vt et celestia fierēt anima-
lia: nōne immortalitas quā talibꝫ dijs
velut deo sūmo loq̄ntē. p̄misit plato
tāq̄ violētia disputacōnis huus in-
tercidet. Anibi p̄pterea nō sit qd de-
nō vult: cum voluntatē vt ait plato
nulla vis vincat. Quid ergo prohibet
vt hoc etiā de terrestribꝫ corpōꝝibus
deus possit efficere. quādoqdē vt nec
ea q̄ orta sūt occidāt. nec ea que sunt
iuncta soluantur. nec ea q̄ sunt ex ele-
mētis sumpta reddantur: atz vt aīme
in corpōꝝibus constitute nec vnq̄ ea dese-
rāt. et cū eis immortalitate ac sempit-
terna bñtudīne p̄fruantur. posse deum
facere ostendit plato. Cur ergo non
possit vt nec terrestria moriantur. An
deus nō ē potens quousq; xpīam cre-
dūt: s; quousq; platonici volūt. Nimi-
rū quippe filiū dei et p̄tatem potuerūt
nosse p̄hi nec potuerunt nosse p̄p̄tate
cū potius cōtrario dei p̄p̄tate ad enū-
ciandū eius quantū dignatus est vo-
luntatē spūs eius docuerit: p̄hos aut
in ea cognoscenda iectura hūana de-
cepit. Verū nō vsq; a deo decipi de-
buerunt nō solū ignorātia verum etiā
ampticacia. ut et sibi ap̄tissime refra-
gentur magnis disputacōnū viribus
asserēt. s; aīme vt bñ sit nō terrenū
tñ. s; omne corpus esse fugiendū: et de-
os rursus dicentes habere bñsimas
aīmas. et tñ eternis corpōꝝibus illigatas
celestes quidē igneis: iouis aut ipsi
us aīam quē mūdum istū volunt om-
nibꝫ omīno corpōꝝeis elemētis quibꝫ
hoc tota moles a terra ī celū surgat in-
clusam. Hāc enī animā plato ab mī-
mo terre medio qd geometre cēt̄ron
vocant. p̄ omīs p̄tes eius vsq; ad celi
sūmā et extrema diffundi et extēdi p̄

numeros musicos opinat: vt sit iste mundus animal maximū. beatissimū. sempiternū. cuius anima. et pfectā sapiētie felicitatē teneret. et corpus pprimū nō relinqueret. cuiusq; corpus et in æternū ex illa viuet. et eā q̄uis non simplex s; tot corpib; tānsq; opactū habet. at; tardae non poss; . Cū igit; suspicōib; suis ista pmittat: cur nolūt credē dīa volūtate at; potentia immortalia corpa posse fieri trena. in q̄ b; aīe nulla ab eis morte sepate. nullis eoz oneib; aggrauate. sempiternae feliciter viuant. quod deos suos posse asserunt in corpib; igneis: iouemq; ipsū eoz regem in omnib; corporeis elemētis. **N**ā si anime vt beā sit corpus est oīe fugiendū. fugiant dñj eoz de globis siderum. fugiat iupiter de celo. et terra: aut si non possint miseri iudicētur. **S**; neutrū isti volūt. qui neq; a corpib; separacōnem audeat daē dñs suis. ne eos mortales cōlere videātur: nec bñtudinis p̄uacōne infelices eos esse fateatur. **N**ō ergo ad bñtudine sequēdam omnia fugiēda sūt corpa s; corruptibilia. molestā. graua. moribūda. nō qualia fecit p̄mis hominib; bonitas dei. s; qualia esse opulit pena peccati. **E**d necesse est inquit. **Ca. xviii.** **U**nt vt terrēna corpa naturale p̄dus vel in terra teneat vel cogat ad terrā: et ideo in celo esse nō possunt. **P**rimi quidē illi homines i terra erāt nemozosa at; fructuosa: q̄ paradisi nomen obtinuit. **S**; q; ad hoc respondēdū est vel p̄pter xpi corpus cū quo ascendit in celū. vel p̄pter sanctor; qualia in resurrectōne futura sūt: intueantur paulo at̄tēius pondera ipa terrena. **S**i enī ars hūana efficit vt ex metallis que in aquis posita continuo s̄mergūtur q̄busdā modis vasa fabricata etiā natae possint: q̄nto credibilis et

efficacius occultis aliq; modis opa cōm̄s dei. cuius om̄ipotētissima voluntate plato dicit. nec orta interiorē nec colligata posse dissolui. cū multo mirabilis in corpea corporeis. q̄ quecūq; corpa q̄buscūq; corporeis copulētur. possit molibus p̄stae terrenis. vt nullo in ima pondē depmatur. ipisq; animis p̄fāssime beatis. vt q̄uis terrena tñ in corruptibilia iam corpa: ubi volūt ponār. et quo volūt agāt situ. motuq; facilis. **A**n vero si hoc angeli faciāt. et quel; aīalia terrestria rapiant vñ libet; stituātq; vbi lib;: aut eos nō posse. aut onera sentie credēdū est. **C**ur ergo sanctor; p̄fectosq; diuino munē spūs. sine vlla difficultate posse ferre q̄ voluerit. et sistere vbi voluerit sua corpa nō credam; . **N**ā cū terrenoz corp; sic onera in gestando sentie osueuimus. quanto maior est quāntitas. tanto fit maior et grauitas. ita vt plura p̄duo q̄ pauca plus p̄māt: mēbra tñ sue carnis leuioza portat aīa cū in sanitate robusta sunt. q̄ in lāguore cū macra sunt. **E**t cum alijs gestantib; onerosior sit saluus. et validus q̄ exilis. et morbid;: ipse tñ ad suum corpus mouēdū atq; portādū agilior ē. cū in valitudine bona plus habet molis q̄ cū in peste vel fame minimū roboris. **T**ātū valet in habendis etiā terrenis corpib; q̄uis adhuc corruptibilib; atq; mortalib; nō quāntitatis pondus: s; tēperacōnis modus. **E**t q̄s v̄bis explicat q̄ntū distet inter p̄ntē quā dicimus sanitate: et immortalitate futurā. **N**ō itaq; nostrā fidē redarguūt p̄hi de ponderibus corp; . **N**olo enī querē cur nō credāt terrenū esse posse corpus in celo: cum terra vniuersa libretur in nichilo. **F**ortassis enī de medio mūdi loco eo q̄ in eū coeant queq; grauioza: etiā argumētacō verisimilior habeat

Illud dico. si diuinoes quibus inter
animalia terrestria cetera. etiam hominem
faciendum sit plato potuerit sicut di-
cit ab igne remouere videri qualitates
lucendi relinquit. que per oculos emica-
ret: ita ne deo summo cedere dubitamus
cuius ille voluit aut potestati quod cessit
ne moriatur que orta sunt. et tam diuer-
sa tam dissimilia id est corpora et in corpe-
a libere et nexa. nulla possunt dissolu-
tione se iungi. ut de carne hominis cui
donat immortalitatem. corruptio auferat
naturam relinquit. congruentiam figuram me-
broque deus deat detrahatur potestati tardi-
tatem. **S**ed de fide resurrectio omnis mortu-
orum. et de corporibus eorum immortalibus
diligentius si deus voluerit in fine hu-
ius operis differendum est. **Ca. xix.**

Nunc de corporibus primorum hominum
quod institutum explicemus: quoniam
nec mors ista que bona prohibetur bonis.
nec tamen paucis intelligentibus siue cre-
dentibus. sed omnibus nota est que fit anime
a corpore separatio. que certe corpus ani-
mantis quod euidenter vivebat et euidenter
moritur: eis potuisset accidere: nisi
peccati meritum sequeretur. Licet enim iu-
storum ac piorum anime defunctorum que in
requie viuunt dubitatur fas non sit. usque
adeo tamen eis melius esset cum suis corpo-
ribus bene valentibus vivere: ut etiam illi
qui omnino esse sine corpore beatissimum
existimant. hanc opinionem suam sententiam
repugnante diuincant. Neque enim quis
quod audebit illos sapientes homines siue
mortuos siue iam mortuos id est
aut carentes corporibus. aut corpora re-
licturos. diuisi immortalibus antepone-
re quibus deus sumus apud platonem mu-
nus ingens in dissolubile scilicet vitam id
est eternam. cum suis corporibus consortium polli-
cet. Opus autem cum hominibus agere arbitra-
tur id est plato. si tamen hanc vitam pie iuste
que pegerit. ut a suis corporibus sepa-
rati in ipsorum deorum qui sua corpora nunc

quod deserit recipiantur simul: saltem immemo-
res supra. ut ouera reuolant. rursus et
incipiant in corpora uelle reuerti quod y gili-
us ex platónico dogmate dixisse lau-
datur. Ita quippe animas mortalium
nec in suis corporibus semper esse posse
existimat. sed mortis necessitate dissolu-
tu: nec sine corporibus durare perpetuo.
sed alternantibus vicibus in desmetem uiuere
ex mortuis: et ex uiuis mortuos fieri
putat. ut a ceteris hominibus hoc uide-
antur differre sapientes. que post mor-
tem feruntur ad sidera. ut aliquando di-
utius in aethere sibi congruo quisque requi-
escat atque inde rursus in serie post se
oblitus. et cupiditate huius corporis
uictus redeat ad labores erumnasque.
mortaliu: illi uero qui stultam duxerunt
vitam. ad corpora suis meritis debita si-
ue hominum siue bestiarum de proximo res-
uoluntur. In hac itaque durissima di-
uisione constituit etiam bonas atque sapien-
tes animas quibus non talia corpora distribu-
ta sunt. cum quibus spiritus atque immortaliter ui-
ueret: ut neque in corporibus permanere. ne-
que sine his possint in eterna puritate
durare. De quo platónico dogmate
iam in libris superioribus diximus. christiano
tempore erubuisse per phirium: et
non solum ab animis humanis remouisse
corpora bestiarum. uerum etiam sapientium animas
ita uoluisse de corporibus nexibus libera-
ri: ut corpus omne fugientes bene apud
patrem sine fine teneantur. Itaque ne a
christo uinci uideatur vitam sanctis polli-
cente perpetuam. etiam ipse purgatas ani-
mas sine ullo ad miseras postimas
reditu. in eterna felicitate constituit: et
ut christo aduocaretur: resurrectio incor-
ruptibilem corporum negans. non solum si-
ne terrenis. sed sine ullis omnino corpo-
ribus eas asseruit in sempiternum esse ui-
cturas. Nec tamen ista qualicumque opi-
one precepit saltim ne diuisi corporum re-
ligionis obsequio subdantur. Quid

ita: nisi quod eas quavis nulli corpori societas. non credidit illis esse meliores. Quapropter si non audebunt isti sicut eos aures esse non arbitror deus beatissimis et tamen eternis corporibus ostentatis humanas animas anponere: cur eis videtur absurdum quod fides christiana predicat. et primos homines ita fuisse conditos. ut si non peccassent. nulla morte a suis corporibus soluerentur. sed pro meritis obedientie culto die immortalitate donati. cum eis vivunt in eternum. et talia sanctos in resurrectione habituros ea ipsa in quibus hic laboraverunt corpora. ut nec eorum carni aliquid corruptio vel difficultatis. nec eorum beatitudini aliquid doloris et infelicitatis possit accidere. ¶ Ca. xx.

Homines nunc sanctorum anime defunctorum ideo non habent gravem mortem qua separate sunt a corporibus suis. quod caro eorum requiescat in spe: quasi libere sine ullo iam sensu tumelias accepisse videatur. Non enim sicut platonem visum est corpora oblivione desiderant: sed potius quod meminerint quid sibi ab eo sit promissum quod neminem fallit: qui etiam eis de capillorum suorum integritate securitatem dedit: resurrectionem corporum in quibus multa dura pressi sunt. nichil in eis ulterius tale sensuri desiderabiliter et patienter expectant. Si enim carnem suam non oderant quoniam eam sue mentis infirmitate resistere spiritui iure cohercebant: quanto magis eam diligunt etiam ipsas spirituales futuras. Sic enim spiritus carnis fuerit non incongrue carnalis. ita caro spiritui fuerit recte appellatur spiritualis: non quod in spiritum convertatur sic nonnulli putant ex eo quod scriptum est. seminatur corpus anima. surgat corpus spirituale: sed quod spiritu summa et mirabili obtemperandi facilitate subdetur. usque ad implendam immortalitatis indissolubilis securissimam voluntatem: omni molestie sensu. omni in-

corruptibilitate et tarditate detracta. Non solum enim non erit tale quale nunc est in quibus optima valetudine. sed nec tale quod quale fuit in primis hominibus ante peccatum: quod licet morituri non essent nisi peccassent: alimentis tamen ut homines vtebantur. non dum spiritualia sed adhuc animalia corpora terrena gestantes. Quod licet semper non veteresceret ut necessitate produceretur ad mortem. qui status eius de ligno vite quod in medio paradiso cum arbore vitae simul erat. mirabili dei gratia prestabatur: tamen et alios sumebant cibos propter unam arborem quod fuerat inter deum: non quod ipsa erat malum sed propter comedendum pure et simplicis obedientie bonum. quod magna virtus est rationalis creature sub creatore domino constituta. Nam ubi nullum malum tangebatur. profecto si prohibitu tangebatur: sola inobedientia peccabatur. Agebatur ergo animalis que sumebant: ne animalia corpora molestie aliquid esuriendo aut sitiendo sentirerent. De ligno autem vite propterea gustabatur ne mors eis undecumque subreperet. vel senectute effecta decursis temporibus spacijs interirent: tanquam cetera essent alimento. illud sacramentum: ut sic fuisse accipiatur lignum vite in paradiso corporali. sicut in spiritali hoc est intelligibili paradiso sapientia dei. de quo scriptum est. Lignum vite est amplectendum.

Ubi ea. ¶ Ca. xxi. **A**de nonnulli totum ipsum paradisu ubi primi homines parentes generis humani sancte sequeveritate fuisse narratur. ad intelligibilia referunt. arboresque illas et ligna fructifera in virtutes vite. moresque convertunt. tanquam visibilia et corporalia illa non fuerint: sed intelligibilia significandorum causa eo modo deum vel scripta sunt: quasi propterea non poterit esse paradisu corporalis. quod potest etiam spiritalis intelligi: tanquam ideo non fuerint due mulieres agar et sara.

et ex eis duo filij abrahe. vnus de an-
cilla alius de libera. quia duo testamē-
ta in eis figurata dicit ap[osto]lus: aut ide-
o de nulla petra moyses percussit aqua
defluerit q̄a p̄t illic figurata signifi-
cacione etiā xp̄us intelligi: eodē apo-
stolo dicente. petra autem erat xp̄us
Nemo itaq; p̄hibet intelligē paradisi
vitā bonorū: quatuor eius flumina
quatuor v̄tutes. prudentiam. fortitu-
dinē. temperatiā. atq; iusticiā: et
ligna eius omnes v̄tiles disciplinas:
et lignorum fructus mores piorum:
et lignū vite ipsam bonorū omnū ma-
trē sapientiam: et lignū scientie boni
et mali. transgressi mādati experimē-
tum. Penam enī peccatorib; benev̄-
q; qm̄ iuste stituit deus: s; non suo bo-
no experitur homo. **P**ossunt hec etiā
in ecclesia intelligi: ut ea melius acci-
piamus tāq; p̄phetica iudicia p̄ceden-
tia futuroz. paradisi scilicet ipsam ec-
clesiā. sicut de illa legitur in cantico cā-
ticorū: quatuor autē paradisi flumina q̄-
tuor euangelia: ligna fructifera san-
ctos: fructus autē eorū opera eorū: li-
gnū vite sc̄m scōz v̄tiq; xp̄m: lignus
scientie boni. et mali p̄p̄riū voluntatis
arbitriū: nec seipso quippe homo di-
uina voluntate tēpta. nisi p̄nicōse v̄ti
potest: atq; ita discit q̄d inter sit. utrū
in hereditatē omnib; bono. an p̄p̄ri-
o delectet. **S**e quippe amās donat; fi-
bi. ut in de timorib;. merorib; q; ople-
tus cāret in psalmo. si tñ mala sua sen-
tit. ad meipm̄ anima mea turbata est:
correctusq; iā dicat: fortitudinē meā
ad te custodiā. **N**ec ali q̄ alia como-
dius dici possunt de intelligēdo spiri-
taliter paradiso. nempe p̄hibere dicat;
dū tñ illius historie veritas fidelissima
rerū gestarū narracōe d̄mēdata cre-
datur. **Ca. xxij.**
Corpora ergo iustorū q̄ in resur-
rectōne futura sunt. neq; v̄llo ligno

indigebunt q̄ fiat vt nullo morbo vel
senectute inueterata moriantur. neq;
ullis alijs corporalib; alimētis quib;
esuriendi ac sitiendi qualiscūq; mole-
stia deuitet: qm̄ certo et omnimō inuisi-
bili munē immortalitatis induentur
ut nō nisi velint possibilitate nō neces-
sitate vescantur. **Q**uod angeli q̄ visibili-
ter et tractabiliter apparentes. nō q̄a
indigebāt. s; q̄ volebāt et poterāt. ut
hoib; congruēt sui ministerij q̄dā hū-
mitate fecerūt. **N**eq; enī in fantasmate
anglos edisse credēdū ē. qm̄ eos hoies
hospitiō suscepit: quāuis utrū angeli
essent ignorantib; simili nob; indigē-
tia v̄sa vidētur. **V**nde est qd̄ ait an-
gelus in libro thobie videbatis me
manducare: s; visu vestro videbatis:
id est necitate reficiendi corporis sicut
vos facitis me cibū sumē putabatis.
Si si forte de angelis aliud credibi-
lius d̄ sputari potest: certe fides xp̄ia-
na de ip̄o saluato ē nō dubitat. qd̄ etiā
post resurrectōnē iam quidē spirita-
li carne. s; tñ vera. cibū ac potū cū disci-
pulis sumpsit. **N**ō enī p̄tās s; egestas
edendi ac bibendi. talib; corporib;
auferetur. **S**ed si spiritalia erūt. non
qua corpora esse desistāt: s; q̄ spū vi-
uificatē subsistēt. **Ca. xxij.**
Nam sic ista q̄ habent animam
viuētē. nō dum spm̄ viuificatē anima-
lia dicūtur corpora. nec tñ anime sunt
s; corpora ita illa spiritalia vocātur cor-
pora. **A**b sit tñ vt spūs ea credamus fu-
tura. s; corpora carnis habitura s̄b stā-
tiam: s; nullā tarditatē. corrupcōnēq;
carnalē. spū viuificatē passura. **T**unc
iam nō terrenus s; celestis homo erit:
nō q̄ corpus qd̄ de terra factū ē. non
ipsū erit. s; quia dono celesti iam tale
erit: ut etiam celo incolendo nō amis-
sa natura. s; mutata qualitate cōueni-
at. **P**rimus autē homo de terra terre-
nus in animā viuētē factus. est nō in

sp̄m viuificatē: qđ ei post obedientie
meitum fuabatur. Ideo corpus eius
qđ cibo ac potu egebat ne fame affice
retur ac siti. et non immortalitate illa
absoluta atq; indissolubili. sed ligno
vite a mortis necessitate prohibebat. at
q; in iuuentis flore tenebatur: nō spi
ritale s; animale fuisse nō dubiū ē: ne
qua q̄ tñ moriturum. nisi in dei p̄dicē
tis minātiq; sententia delinquēdo cor
rui s; et alimētis quidē etiam extra pa
radisū nō negatis. a ligno tñ vite p̄
hibitus eēt tempore exultateq; finie
dus. in ea dūt axat vita quā in corpe
lic; animali. donec spiritale obedientie
meito fiet. poss; in paradiso nisi peccas
set habere perpetuā. Quapropter etiā
si mortē istam manifestā q̄ fit anime a
corpore separacō intelligamus simul
significatā. in eo qđ deus dixerat. q̄
die edentis ex eo morte moriemini: nō
ideo debet absurdū videri. qz non ea
p̄sus die a corpore sunt soluti: q̄ abū
interdictū mortiferumq; sūperūt. Ea
quippe die mutata i deteriori viciata:
q; natura. atq; a ligno vite sepacone
iustissima. mortis in eis etiā corpora
lis necessitas facta ē: cū q̄ nos necita
te nati sumus. Propter qđ ap̄lus nō
ait: corpus quidē moriturum ē p̄pter
peccatū: s; ait corpus quidē mortuū ē
p̄pter peccatū: sp̄s autē vita p̄pter ius
ticiam. Deinde subiūxit. Si autē spi
ritus eius qui suscitauit xp̄m a mortu
is habitat in vob; q̄ suscitauit xp̄m a
mortuis. viuificabit et mortalia corpa
vestra: p̄pter inhabitatē sp̄m eius in
vobis. Tunc ergo est corpus in spi
ritū viuificatē. qđ nūc ē in animā viuē
tem: et tñ mortuū dicit ap̄lus: quia iā
moriendi necessitate restrictū ē. Tūc
autē ita erat in animā viuētē. q̄uis nō
in sp̄m viuificatē: ut tñ mortuū dici nō
recte possit: quia nisi p̄p̄tatione pec
cati necitatē moriendi habere nō pos

set. Cū vero deus et dicēdo adā vbi es
mortē significauit anime. que facta
ē illo deserente. et dicendo terra es et
in terrā ibis. mortē significauit cor
pis q̄ illi fit aīa decedente: p̄pterea de
morte secūda nichil dixisse credēdus
est. qz occultam esse voluit. p̄pter dis
pensacōnē testamētī noui. vbi secūda
mors aptissime declaratur: vt prius
ista mors p̄ma q̄omunis est omnibus.
p̄dētur ex illo venisse peccato qđ in
vno commune factū ē omnibus: mors
vero secūda nō vtiq; q̄omunis ē omni
bus. p̄pter eos qui scđm p̄positū voca
ti sūt s̄a. quos aī p̄scunt et p̄destinauit
sic ait ap̄lus. cōformes sicut imaginis fi
lij sui: ut sit ipse p̄mogenitus in multis
fratrib;: quos a secūda morte p̄ medi
atorem dei gr̄a liberauit. In corpore
ergo aīali p̄mū hominē factū. sic apo
stolus loquitur. Volens enī ab spiri
tali qđ in resurrectione futurū ē hoc
qđ nūc ē animale discernē. seminat
inquit in corrupcōne. surget in incor
ruptōe: seminat in cōtumelia. surget
in gloria: seminat in infirmitate. sur
get in virtute: seminat corpus aīale:
surget corpus spiritale. Deinde ut hoc
p̄baret. si ē inquit corpus animale: ē
et spiritale. Et ut qđ esset aīale corp⁹
ostēdēt. sic inqt sc̄ptū ē: factus est p̄
mus homo in animā viuētē. Isto igi
tur mō voluit ostēdē quid sit corpus
animale: q̄uis sc̄ptura non dixerit de
hoīe p̄mo. q̄ est appellatus adā. qñ il
li aīa flatu dei creata ē. et factus est
homo in corpore animali: s; sc̄us est in
aīam viuētē. In eo ergo qđ sc̄ptū est
sc̄us est p̄mus homo in animā viuētē:
voluit ap̄lus intelligi corpus homi
nis animale. Spiritale autē quemad
modū intelligēdū esset: ostendit ad
dendo. Nouissimus adā in sp̄m viuif
icatē. p̄culdubio xp̄m significans:
q̄ iā ex mortuis ita resurrexit: ut mori

deinceps omnino non possit. Demum sequitur et dicit. Sed non primum quod spiritale est. sed quod animale: postea spiritale. Vbi multo aptius declarauit se animale corpus insinuasse in eo quod scriptum est factum esse primum hominem in anima uiuentem: spiritale autem in eo quod ait. nouissimus adam in spiritu uiuificationem. Prius est enim animale corpus. quale habuit primum adam quamuis non moriturum nisi peccasset. quod nunc habemus et nos hactenus eius mutata uiciataque natura: quatenus in illo postea quod peccauit effectum est. unde haberet iam moriendi necessitatem. tale pro nobis etiam christus habere dignatus est. non quidem necessitate sed potestate: postea uero spiritale quale iam precessit in christo tamquam in capite nostro: securum est autem in membris eius ultima resurrectione mortuorum. Adhuc demum de apostolo. duorum istorum hominum euidentissimam differentiam dicens. Primus homo de terra terrenus: secundus homo de celo celestis. Qualis terrenus. tales et terreni: qualis celestis. tales et celestes: et quomodo induimus imaginem terreni. induamur etiam imaginem eius quod de celo est. Hoc apostolus ita posuit: ut nunc quidem in nobis secundum sacramentum regenerationis fiat: sicut alibi dicit. Quotquot in christo baptisati estis christum induistis: re autem ipsa tunc perficitur: cum et in nobis quod est animale nascendo. spiritale factum fuerit resurgendo. Ut enim eius in idem uerbis utar: per saluum facti sumus. Induimus autem imaginem terreni hominis propagatione per uaricationis et mortis quam nobis inuita generatione: sed induimus imaginem celestis hominis gratia indulgentie uiteque perpetue. quod nobis prestat regeneratione: non nisi per mediatorem dei et hominum hominem christum iesum. quem celestem hominem uult intelligi. quia de celo uenit: ut terrene mortalitatis corpore ueliretur: quod ce-

lesti immortalitate ueliret. Celestes uero ideo appellat et alios: quod sunt per gratiam membra eius: ut cum illis sit unus christus uelut caput et corpus. Hoc in eadem epistola euidentius ita ponit. Per hominem mors: et per hominem resurrectio mortuorum. Sicut enim in adam omnes moriuntur: ita et in christo omnes uiuificantur. Jam uicique in corpore spiritali quod est in spiritu uiuificationem: non quod omnes qui in adam moriuntur membra erunt christi. ex illis enim multo plures secunda in eternum morte plebentur: sed ideo deum est omnes atque omnes. quia si nemo corpore animali nisi in adam moritur: ita nemo spiritali nisi in christo uiuificatur. Proinde nequaquam putandum nos in resurrectione tale corpus habituros. quale habuit homo primum ante peccatum: nec illud quod dictum est. qualis terrenus talis terreni. secundum hoc intelligendum quod factum est admissione peccati: non enim est mandatum est eum antequam peccasset spiritale corpus habuisse. et peccati merito in animale mutatum. Ut enim hoc putetur parum attenditur tantum uerba doctoris qui ait: si est corpus animale: et spiritale. Sicut factus est primum homo adam in animam uiuentem. Numquid hoc post peccatum factum est. cum sit ista hominis primum aduentione. de qua beatissimus apostolus ad corinthios animale monstrandum. hoc testimonium legitis assumpserat. **Ca. xxiii.** **U**nde illud parum siderare quibusdam uisum est in eo quod legitur. inspirauit deus in faciem hominis spiritum uite et factus est homo in anima uiuentem: non tunc animam primum homini daturam. sed eam quam merat spiritu sancto uiuificationem. Mouet enim eos quod dominus iesus postea quod resurrexit a mortuis in sufflauit: dicens discipulis suis. accipite spiritum sanctum. Sicut tale aliquid factum existimant quale tunc factum est: quasi et hic secutus euangelista dixit: et facti sunt in animam uiuentem.

Quidem si dictum est hoc intelli-
 gemus. quod animarum que dicitur vita sit spi-
 ritus dei: sine quo anime rationales mor-
 tue deputate sunt: quamvis earum potentia vi-
 vere corpore videatur. **S**ed non ita fecit
 quoniam dicitur homo: satis ipsa libri verba
 testatur: quod ita se habet. **E**t formavit de-
 us hominem: pulverem de terra. **Q**uod quidam
 plinius interpretandum putantes dixe-
 runt. **E**t finxit hominem de limo terre: quod
 nam superius deum fuerat. fons autem
 ascendeat de terra: et irrigabat omnem
 faciem terre: ut ex hoc limus intelli-
 gendus videtur humore scilicet terrarum de-
 cretus. **V**bi est in hoc dictum est inuo-
 lequitur. **E**t formavit deus hominem pul-
 verem de terra sic greci codices habent
 unde in latinam linguam scriptura ipsa
 uersa est. **S**ive autem formavit siue finxit
 quod dicitur voluit quod grece dicitur epla-
 sen ad rem nichil inter est: magis tamen prope
 dicitur. finxit. **S**ed ambiguitas visa est
 deum: ande eis. quod formavit dicere ma-
 luerunt eo quod in latina lingua illud ma-
 gis ob amantem suum do. ut huius dicantur
 lingue qui aliquid mendacio simulate
 opponit. **N**unc igitur formatum hominem
 de terre pulverem siue limo. erat enim pul-
 vis humectus: hunc inquam ut expressi-
 us dicitur sic scriptura loquitur pulverem
 de terra animale corpus factum est do-
 cet apostolus cum animam accepit. **E**t fa-
 ctus est homo iste in animam viventem: id
 est formatus iste pulvis factus est in a-
 nimam viventem. **T**am inquit habebat
 animam alioquin non appellaretur homo:
 quoniam homo non est corpus solum vel ani-
 ma sola: sed qui ex anima constat: et corpore.
Hoc quidem verum est quod non totus ho-
 mo sed pars melior hominis anima est. nec
 totus homo corpus. sed inferior hominis pars
 est: sed cum est utrumque coniunctum. simul habet
 hominis nomen: quod tamen et singula non amit-
 titur: etiam cum de singulis loquitur. **Q**uoniam
 enim dicere prohibetur. cotidianam quadam

lege formans homo ille defunctus est
 et nunc in requie est vel in partibus. cum de
 anima sola hoc possit dici: et illo aut illo
 loco homo ille sepultus est. cum hoc mi-
 hi de solo corpore non possit intelligi.
An dicturi sunt sic loqui scripturam non so-
 lere dicimus. **I**mo vero ita illa nobis
 in hoc attestatur: ut etiam cum duo ista
 coniuncta sunt ut vivit homo tamen etiam sin-
 gula hominis vocabulo appellatur. a-
 nimam scilicet interiore hominem. corpus au-
 tem exterior est hominem vocans: tamen quod du-
 o sint homines. cum simul utrumque sit ho-
 unus. **S**ed intelligendum est secundum quod
 dicitur homo ad imaginem dei: et homo de ter-
 ra atque iturus in terram. **I**llud enim secundum
 animam rationalem dicitur. quale deus in suffla-
 do. vel si comodius dicitur in spirando in-
 didit homini id est corpus: hoc autem secun-
 dum corpus qualem hominem deus ex-
 pulverem finxit: cui data est anima ut fie-
 ret corpus animale. id est homo in animam
 viventem. **Q**uapropter in eo quod domi-
 nus fecit. quoniam in sufflauit dicens accipite
 spiritum sanctum. mirum hoc intelligi volu-
 it quod spiritus sanctus non tamen sit patris verum
 etiam ipsius unigeniti spiritus: idem ipse
 est quippe patris et filii cum quo est tri-
 nitas pater et filius et spiritus sanctus non
 creatura sed creator: neque enim flatus ille
 corporeus de carnis ore procedens. sub-
 stantia erat spiritus sancti atque natura. sed
 potius significatio qua intelligimus
 ut dixi spiritum sanctum patri esse filioque
 commune: quia non eis singulis singulis.
 sed unus amborum est. **S**emp autem iste spiritus
 in scripturis sanctis greco vocabulo
 pneuma dicitur: sicut eum et hoc loco
 iohannes appellavit quoniam eum corporali sui
 oris flatus significans discipulis dedit:
 et locis omnibus duorum eloquiorum non
 aliter michi unquam nuncupatus occur-
 rit. **H**ic vero ubi legitur et finxit deus
 hominem pulverem de terra et in sufflauit
 siue inspiravit in faciem eius spiritus

vite. non ait grecus pneuma quo lo-
let dici spūs sanctus s; pnoen. quod
nomē in creatura. q̄ i creatore frequē-
tius legitur: vñ nonnulli etiam latini
ppter differētiā. hoc vocabulū nō
sp̄m s; flatum appellaē maluerūt. Hoc
enī in greco. etiam in illo loco ap̄d
psalā. vbi deus dicit om̄em flatū ego
feci. om̄em animā sine dubitacōe sig-
ficās. Quod itaq; grece pnoen dicit̄
nostri aliqñ flatum. aliqñ spiritū. ali-
quādo inspiracōz. vel aspiracōz. quā-
do etiā dei d̄: mterp̄tatiūt: pneuma ve-
ro nūq; nisi sp̄m siue hominis de quo
ait apostolus. quis enī scit hominū q̄
sūt hominis nisi spiritus hominis qui
in ipso ē: siue pcoris. sicut in salomo-
nis libro sc̄ptum est. quis scit si spiri-
tus hominis ascendet sursum in celū.
et spūs pcoris descendat deorsum in
terrā. siue istum corporeū qui etiā ven-
tus dicitur. nā hoc eius nomē est vbi
in psalmo cātatur. Igms. grado. mix-
glacies. spiritus tempestatis: siue iam
nō creaturā. s; creatorem sicut est de
quo dicit dominus in euāgelio. acci-
pite spiritum sanctū. cum corpore osui-
onis significās flatū: et vbi ait. ite ba-
ptisate om̄s gētes i nomē patris et
filij et spūs sancti. vbi ipa trinitas ex-
cellētissime. et euidentissime om̄eda-
ta est: et vbi legitur deus spūs est: et
alijs plurimis sacraz. s; locis. In
hjs quippe om̄ib; testimonijs sc̄ptu-
raz quātum ad grecos atinet non
pnoen vidimus sc̄ptum esse sed pneu-
ma: quātum autē ad latinos nō flatū
s; spiritum. Quapropter in eo quod
sc̄ptum ē inspirauit. uel si magis ppe
dicendū est insufflauit in faciem eius
spūm vite si grecus nō pnoen sic ibi
legitur s; pneuma posuiss;: nec sic eff;̄
consequēs vt creatore spiritū. q̄ pro-
prie dicitur in trinitate spūs sanctus
intelligē cogere mur: quādo quidez

pneuma v; dcm est. nō solū de creato-
re s; etiam de creatura dici solere mani-
festus est. S; cū dixiss; inquit spiritū.
non adderet vite. nisi illum spiritum
vellet intelligi: et cū dixiss; factus est
homo in animā viuētē. nō adderet
viuētē. nisi anima vitam significaret:
que illi diuinitus imp̄tur dono spūs
dei. Cum enī vut aīa inquit p̄prio vi-
te siue mō ē. q̄d opus erat addē viuē-
tē: nisi vt ea vita intelligētur que illi
per sp̄m sanctum datur. Hoc quid
est aliud nisi diligēter p humana su-
spicōe tendē: et sc̄pturas sanctas ne-
gligēter attēdē. Quod enī magnū
erat. nō ire loquus s; in eodem ipso li-
bro paulo supius legē. pducatur terra
animā viuētē quādo animantia ter-
restria cūcta creata sunt. Demde ali-
quāns interpositis in eodem tñ ipso li-
bro quid magnū erat adūtere quod
sc̄ptū est. et om̄ia q̄ habent sp̄m vite.
et om̄s qui erat sup aridam mortuus
est cū in sinuaret om̄ia q̄ viuēbāt in
terra pisse diluuo. Sic ergo aīam
viuētē et sp̄m vite etiam in pcoribus
inuenimus: sic sc̄ptura osueuit loqui:
et cū hoc q̄ loco vbi legitur om̄ia q̄
habēt sp̄m vite nō grecus pneuma. s;
pnoen dixerit: cur non dicimus q̄d o-
pus erat aīam viuētē dicere cū nisi vi-
uens esse nō possit: aut q̄d opus erat
addē vite. cū dixiss; spiritum. Sed in-
telleximus. sp̄m vite. et animam viuē-
tē sc̄pturam suo more dixisse. cū aīa
aīd est aīata corpore vellet intelligi. q̄-
bus in eis; p animāz p̄spicius etiā iste
corporeus sensus: in hominis autē dicō-
ne obliuiscamur quē admodū loqui
sc̄ptura osueuerat. cū suo p̄sul moē lo-
cuta sit: quo in sinuaret hominē etiaz ra-
cōnali anima accepta. quam nō sicut
aliaz carniū. aq̄s et terra pducētib;.
s; deo flante creatam voluit intelligi.
sic tñ sc̄m vt i corpore animali quod

fit anima viuente sicut illa animalia viuēt. de quibz dixit pducatur terra anima viuente. et q̄ itidem dixit habuisse in se spiritū vite. ubi etiam in greco nō dixit pneuma s̄ pnoen nō utiqz sp̄m sc̄m. s̄ eoz aīas tali exprimens nomine. **S**; enī dei flatus inquit. dei ore exisse intelligitur: quē si animam crediderimus. o lequēs erit ut eūsdē fateamur eē substantie. p̄tēqz illius sapientie que dicit ego ex ore altissimi p̄dūi: nō quidem dixit sapientiaz ore dei efflatā fuisse: s̄ ex eius ore p̄disse. **S**ic autē nō possumus. nō de nostra natura qua homines sumus. s̄ de isto aere circūfuso quem spirādo ac respirādo ducimus ac reducimus flatū facere cū sufflamus: ita omnipotēs deus non de sua natura. neqz subiacenti creatura. s̄ etiam de nichilo potuit flatum facere: quē corpori hominis inferendo inspirasse vel insufflasse eueniē tissime dictus est. in corporeus in corporeum. sed immutabilis mutabilem: quia non creatus creatum. **V**erūta men vt sciant isti qui de septuris loq̄ volūt. et septuraz locucōnes nō adiunt nō hoc solum dici exire ex ore dei. qd̄ ē equalis eūsdēqz nature: audiāt vel legāt qd̄ deo dicēte septum ē. qm̄ tepidus es. et neqz calidus neqz frigidus incipiam te euomē ex ore meo nulla itaqz causa est. cur aptissime loquente resistamus apostolo: vbi ab spiritali corpore corpus aīale discernēs id est ab illo in quo futuri sumus. hoc in quo nūc sumus. ait. **S**emiatū corpus animale: surgēt corpus spiritalē. **S**i est corpus animale. est et spiritalē: sic septum est. factus est p̄mus homo adam in animā viuente: nouissimus adam in sp̄m viuificātem: s̄ nō p̄mū qd̄ spiritalē ē. s̄ qd̄ animale: postea quod spiritalē. **P**rimus homo de terra terrenus secūdus de celo cele

stis. qualis terrenus tales et terreni et qualis celestis. tales et celestes: et quomō induimus imaginē terrē induamur et imaginē eius qui de celo ē. De quibz omnibz apostolicis v̄bis superius locuti sumus. **C**orpus igitur animale in quo primū hominē adā factum eē dicit ap̄tus. sic erat sc̄m: non ut mori omnino nō possit: s̄ vt nō morētur nisi homo peccasset. **N**ā illud qd̄ spiritū viuificante spiritalē erit et immortalē mori omnino nō poterit. sic aīa creata est immortalis. q̄ licet peccato mortua phibeatur carens quadā vita sua hoc est spiritū dei. q̄ etiā sempiterna sapienter et beate viuē poterat: tñ p̄pria quadā licet misera vita sua nō desinit viuē. quia immortalis est creata: sicut etiam desitorēs angeli licet secundum modū quēdā mortui sunt peccando. qz fontē vite deseruerūt q̄ deus est quē potādo sapienter b̄tēqz poterant viuē: tñ nō sic mori potuerunt vt omnino nō desisterent viuē atqz sentiē. quomā immortales creati sunt: atqz ita in secundā mortē post vltimū p̄cipitabuntur iudiciū: ne illic vita careāt. q̄nquidem etiam sensū cū in doloribz futuri sunt nō carebūt. **S**ed homines ad dei grām p̄nētes ciues sanctorū angelorū in b̄tā vita manētū. ita spiritalibz corporibz induentur. ut neqz peccent amplius neqz moriantur. ea tñ immortalitate vestiti. que sic angelorū nec peccato possit auferri: natura quidem manente carnis s̄ nulla omnino carnali corruptibilitate et tarditate manēte. **S**equitur autē questio necessario p̄tractāda. et domino deo veritatis adiuuante soluēda: si libido mēbroz inobediētū ex peccato inobediētie in illis primis hominibz cū illos diuina grātia deseruiss̄ exorta est. vnde in suam nuditatem oculos aperuerūt. id est curiosius adūterūt. et quia

impudēs motus voluntatis arbitrio
resistebat pudenda texerūt: quomō
essent filios ppagaturi si vt creati fue
rant sine preuaricacōe māfissent. S;.
quia r liber iste claudendus est .nec
tāta ista questio in fmomis angustias
coartanda: in eum qui sequitur omo
diorē dispositione differtur.

Expliat liber .xiiij.

Incipiūt capitula libri decimi
quarti.

- i. **¶** Per inobediētiā pmi hominis
in secūde mortis ppetuitatem
ruinuros fuisse nisi multos dei
gratia liberaret.
- ii. **¶** De vita carnali que nō ex cor
poris tm h etiā ex animi fit in
telligēda vicijis.
- iii. **¶** Peccati cām ex anima non ex
carne pdisse: et corrupcōnez
ex peccato tractā nō peccatū
ēē sed penam.
- iiii. **¶** Quid sit secūdū hōiem qdue
secundū deū viuere
- v. **¶** Qd de corporis animeq; natu
ra tolerabilior quidē platoniz
corz q; manicheoz sit opinio:
h; r iph reprobantur: qm vici
oz cās nature carnis ascribūt.
- vi. **¶** De qualitate voluntatis hūa
ne sub cuius iudicō affcōnes
animi ā prauē habēt ā recte.
- vii. **¶** Amor ē r delcātiōē indifferē
ter r in bono r in malo apud
sacras lias inueniri.
- viii. **¶** De tribz pturbacōmbz quas
in animo sapientis stoyca esse
voluerūt: exclusis dolore siue
tristitia quā vītus animi senti
re nō debeat.
- ix. **¶** De pturbacōmbz animi: quaz
rum affectus rectos habet vi
ta iustoz.

- x. **¶** An pmos homines in paradi
sooluitos .nullis pturbacōz
mbus priusq; deliquerit affe
ctos fuisse credendū sit.
- xi. **¶** De lapsu pmi hōis i quo bene
condita natura est: nec p̄t mi
si a suo auctore reparari
- xii. **¶** De qualitate pmi hōmis pec
cati admisi.
- xiii. **¶** Qd in puaricacōe ade ad o
pus malum voluntas p̄cessit
mala.
- xiiii. **¶** De supbia trāsgressiōis: q̄ ip
sa fuit trāsgressiōe deterior.
- xv. **¶** De iusticia retribucōis: quā
p̄m hōies p sua inobediētia
repperunt.
- xvi. **¶** De libidīs malo cuius nomē
cum multis vicijis congruat:
p̄pe tm motibus obscens cor
poris ascribitur.
- xvii. **¶** De nuditate pmoz hōim quā
post peccm turpem pudendā
q; viderunt.
- xviii. **¶** De pudore cubitus nō solum
vulgari h; etiā iugali.
- xix. **¶** Qd ptes ire at; libidīs tam
vicōle mouētur: vt eas neces
se sit frenis sapiētie cohiberi
q̄ in illa an peccm nature fami
tate nō fuerūt.
- xx. **¶** De vanissima turpitudine ci
nicorum.
- xxi. **¶** De bñdictōne multiplicande
fecunditatis hūane an peccm
quā puaricacō nō adimēt et
cui libidinis morbz accesserit.
- xxii. **¶** De copula iugali a deo pmi
tus instituta at; benedicta.
- xxiii. **¶** An etiam in paradi
so fuis; si nemo peccass;: vel vtrū
otra actū libidinis pugnati
ra illic fuis; tradicō castitatis.
- xxiiii. **¶** Qd in fontes homines r merito
obediētie i paradiiso pmanētes